

7-3557

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.09.0.SGB.0.11-610/ 807
Konu : Iğdır Milletvekili
Pervin BULDAN'ın
Yazılı Soru Önergesi.

SÜRELİ
.../.../2012

22 Şubat 2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 07.02.2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10-46648 sayılı yazınız.

Iğdır Milletvekili Pervin BULDAN'ın, Bakanlığımıza yöneltmiş olduğu, T.B.M.M. 7/3557 Esas No'lu yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Erdoğan BAYRAKTAR
Bakan

EK :
Cevap Yazısı (4 Sayfa)

İĞDIR MİLLETVEKİLİ
SAYIN PERVİN BULDAN'IN
T.B.M.M. 7/3557 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR :

Dünya ülkeleri, özelliklede gelişmiş ülkeler, naylon torbaların zararlarından dolayı, kullanımının azaltılması amacıyla etkin projeler üretmektedir. Bu amaçla süpermarketlerde naylon torba kullanımına son verilirken, çok ince plastik torba üretilmemekte ve bu torbaların süpermarket ve dükkânlarda kullanılması yasaklanmaktadır. Yetkililer ayrıca halkın satın aldığı ürünleri bez çantalar ya da sepetlerle taşımalarını teşvik etmektedir. ABD'nin New York kentinde de Şehir Konseyi 5 bin ve daha fazla metrekaleden büyük ya da beşten fazla şubesi olan mağazalar için plastik torba geri dönüşüm kutusu yerleştirme zorunluluğu getirmiştir. Ayrıca tüm şehirde geri dönüşümü olmayan plastik poşet kullanımını yasaklamıştır. Geri kazanılamayan plastik poşetler su kaynakları ve çöp sahalarında önemli yer kaplamaktadır. Özellikle atık maddeden üretilen siyah torbalar, insan sağlığını ve çevreyi ciddi anlamda tehdit etmektedir. Genellikle seyyar satıcı ve pazar esnafının kullandığı bu poşetler, pet şişe, kova ve tıbbi atık gibi maddelerin toplanarak tekrar işlenmesiyle üretiliyor. Siyah renkli naylon torbaların içinde barındırdığı mikroorganizmalar insan sağlığı açısından ciddi bir tehdittir. Avrupa Birliği'ne girme sürecinde Ülkemizde bu sorunun aşılabilmesi amacıyla yürütülen faaliyetler önem arz edecektir.

Bu bağlamda;

1-Bakanlığınız tarafından plastik poşet, pet şişesi vb maddelerin kullanımının azaltılması amacıyla ne gibi faaliyetler yürütülmektedir.?

2-Özellikle plastik poşetlerin çevreye verdiği zararları azaltmak amacıyla, bu maddelerin diğer gıda maddeleri ile birlikte çöpe atılmasını engellemek amacıyla Belediyeler ile koordineli bir çalışma yürütülmekte midir?

3-Siyah poşet kullanılmasını engellemek amacıyla yasal bir düzenleme yada idari bir uygulama bulunmakta mıdır?

CEVAPLAR:

1- Bilindiği üzere Ülkenin atık yönetimi politikasını belirlemek, uygulamak ve uygulanmasını sağlamak görevi 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 8. ve 9. maddeleri gereğince Bakanlığımıza verilmiştir.

Kanunla verilen bu görev doğrultusunda 24.08.2011 tarih ve 28035 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve halen yürürlükte olan Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği çıkarılmıştır.

Bu Yönetmeliğin amacı;

- a) Çevresel açıdan belirli ölçütlere, temel şart ve özelliklere sahip ambalajların üretimine,
- b) Ambalaj atıklarının oluşumunun önlenmesi, önlenemeyen ambalaj atıklarının tekrar kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım yolu ile bertaraf edilecek miktarının azaltılmasına,
- c) Ambalaj atıklarının çevreye zarar verecek şekilde doğrudan ve dolaylı olarak alıcı ortama verilmesinin önlenmesine,
- ç) Ambalaj atıklarının belirli bir yönetim sistemi içinde, kaynağında ayrı toplanması, taşınması, ayrılmasına ilişkin teknik ve idari standartların oluşturulmasına, yönelik prensip, politika ve programlar ile hukuki, idari ve teknik esasların belirlenmesidir.

Yönetmeliğin Ek-1 inde “alışveriş poşetleri” ambalaj kapsamına alınmamakla birlikte, 13üncü maddesi 1. Bendinin (c) fıkrası “Satış noktaları, poşet kullanımını en aza indirecek tedbirleri almakla, yapılan çalışmalarını her yıl Şubat ayı sonuna kadar il çevre ve şehircilik müdürlüğüne bildirmekle yükümlüdür.” hükmü ile plastik poşetlere ilişkin düzenleme getirilmiştir.

Bununla birlikte; 24.06.2007 tarih ve 26562 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğinin 36. maddesine istinaden oluşturulan Ambalaj Komisyonu 20.05.2009 tarihinde toplanmış ve çalışmaların etkin bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla alt komisyonların oluşturulmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda oluşturulan ve Bakanlığımız, Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı, Ambalaj Sanayicileri Derneği, Türk Plastik Sanayicileri Araştırma, Geliştirme Vakfı, Alışveriş Merkezleri ve Perakendeciler Derneği, Türkiye Perakendeciler Federasyonu, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Koroza Ambalaj San. Ve .Tic. A.Ş., MİGROS Türk Ticaret A.Ş., BİM Birleşik Mağazalar A.Ş., Koçtaş Yapı Marketleri Tic. A.Ş. ve Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş.’den temsilcilerin bulunduğu “Taşıma amaçlı alışveriş poşetlerinin kullanımının azaltılması” konulu ambalaj alt komisyonu çalışmalarını tamamlamıştır. Alt komisyon raporu da 15.01.2010 tarihinde Bakanlığımıza sunulmuştur.

Söz konusu çalışma raporunda:

- “Plastik Poşet” ifadesinin, yapılan çalışmalarda da, Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği’nin ilgili hükümlerinde de “Alışveriş Poşeti” olarak değiştirilmesi,
- “Alışveriş Poşeti” ile ilgili olarak bir tanım ihtiyacı söz konusu olduğu,(Bu konuda komisyon geliştirdiği öneriyi raporunda sunmaktadır.)
- Alışveriş poşetleri ile ilgili standartların oluşturulması,
- Alışveriş poşetleri konusunda çalışma yapması gereken “satış noktaları” tanımının yeniden değerlendirilmesi,
- Organize perakende dışında kalan alışveriş poşetlerinin kullanımının denetim altına alınması için gerekli düzenlemeler yapılması,(Satış noktası tanımı gereği, bu kapsamın rapor dahilinde değerlendirilemediği belirtilmiştir.)
- Geliştirilecek çözümün, mutlaka ülke gerçekleri dikkate alınarak geliştirilmesi, yurtdışı ülke örnekleri değerlendirilirken bu hususun göz ardı edilmemesi,
- Poşetlere vergi uygulamasının ülke gerçekleri ile örtüşmediği, poşet kullanımının azaltılması fikrine hizmet etmediği,
- Alışveriş poşetlerinin yasaklanmasının uygulanabilir bir çözüm olmadığı,
- Poşetlerin Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğinde “ambalaj” olarak kabul edilmesinin ve tüketiciye para ile satışının ilk aşamada tercih edilmediği,
- Alternatif poşet uygulamasının önemli bir destek mekanizması olmakla birlikte tek başına bir çözüm niteliğinde olmadığı,
- Geliştirilecek çözümlerin, tüketicinin bilgilendirilmesini ve bilinç kazanmasını esas alması gerektiği,

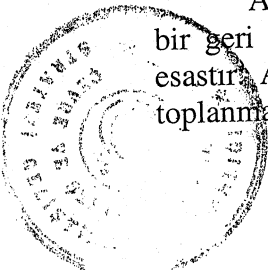
- Alışveriş poşetlerinin azaltılması ile ilgili olarak ilgili tüm tarafların katılımı ile gerçekleştirilecek “Gönüllü Anlaşma” ile tüketicilerin bilinçlendirilmesini sağlayacak ve ölçülebilir hedefler ile alışveriş poşeti kullanımını azaltacak tedbirler geliştirmenin mümkün olduğu,

- Komisyon önerilerinin Bakanlık tarafından değerlendirilmesinden sonra, “tüketicilerin bilgilendirilmesini” esas alan bir modelin uygun bulunması durumunda komisyon üyelerinin çalışmalarını sürdürerek bu konuda kapsamlı bir bilinçlendirme kampanyasının en kısa sürede hayata geçirilmesi ile ilgili olarak çalışmalarına devam edebilecekleri ifade edilmiştir.

Bununla birlikte Bakanlığımızca sağlıklı bir geri kazanım sisteminin oluşturulması için ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması esas olarak belirlenmiştir. Ambalaj ve ambalaj atıklarına ilişkin envanterin oluşturulması amacıyla Bakanlığımız tarafından “Atık Ambalaj Yazılım Programı” oluşturulmuştur. Programın kullanıcıları; ambalaj üreticileri, tedarikçiler, piyasaya sürenler, çevre lisanslı işletmeler (toplama ayırma ve geri dönüşüm tesisleri), Bakanlık ve İl Müdürlüklerimizdir. Programdan elde edilen veriler ile istatistiki veri oluşturulmaktadır. Ambalaj ve ambalaj atıkları ile ilgili 1992-2004 yılları arasındaki, 2005, 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait istatistikler Ambalaj Bülteni ile yayınlanmıştır.

2- 24.08.2011 tarih ve 28035 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği’nin “Belediyelerin görev ve yetkileri” başlıklı 8. maddesi 2. fıkrasının (a) bendinde “Belediyeler; Ambalaj atıklarını kaynağında ayrı toplamak veya toplattırmakla, bu iş için toplama ayırma tesisi kurmak/kurdurmak, işletmek/işlettirmekle ve kurduğu tesislere çevre lisansı/geçici faaliyet belgesi almak/aldırmakla”, (b) bendinde “Ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması için ambalaj atıkları yönetim planını hazırlamakla,” (c) bendinde “Piyasaya sürenler ve/veya yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme yapılması durumunda ise ambalaj atıkları yönetim planını birlikte hazırlamakla ve Bakanlığa sunmakla, yönetim planı kapsamında gelişme raporlarını hazırlamak ve il çevre ve şehircilik müdürlüğüne sunmakla”, (ç) bendinde “Ambalaj atığı yönetim planı doğrultusunda, çalışmaları yürütmek, gerekli önlemleri almakla”, (d) bendinde “Ambalaj atıklarının evsel atık toplama araçlarına alınmaması için gerekli tedbirleri almakla”, (e) bendinde “Ambalaj atıklarının düzenli depolama sahalarına kabul edilmemesi için gerekli önlemleri almakla”, (f) bendinde “Çevre lisansı başvurusunda bulunacak olan toplama-ayırma, geri dönüşüm ve geri kazanım tesislerine çalışabilecekleri uygun alan temin etmekle”, (g) bendinde “Toplama ayırma, geri dönüşüm ve geri kazanım tesislerini belediye imar planları üzerine işlemekle ve altyapı hizmetlerini öncelikli olarak sağlamakla”, (ğ) bendinde “Ambalaj atıkları yönetimi kapsamında, bu Yönetmelikle sorumluluk verilen taraflarla birlikte eğitim faaliyetleri yapmak ve katkıda bulunmakla”, (h) bendinde “Ambalaj atıkları yönetim planı kapsamında toplanan ambalaj atıklarına ilişkin belgeleri düzenlemek ve/veya onaylamakla”, (ı) bendinde “Ambalaj atığı yönetimi konusundaki sorumluluklarını, gerekli görmesi halinde, yetkilendirilmiş kuruluşla işbirliği içerisinde yürütmekle”, (i) bendinde “Ambalaj atıklarının yetkili olmayan kişiler tarafından toplanmasını, taşınmasını, depolanmasını, geri dönüştürülmesi ve geri kazanılmasını önlemek amacıyla gerekli tedbirleri almakla”, (j) bendinde “Tercih etmeleri halinde, afetzedelerin acil barınma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapılacak evlerin imalatında hammadde ihtiyacını karşılamak üzere, Polietilenteraftalat ambalaj atıkları toplama yükümlülüğünü yapılacak sözleşme ile Türkiye Kızılay Derneğine devretmekle”, görevli ve yükümlüdür” hükümleri yer almaktadır.

Ayrıca söz konusu yönetmeliğin “Genel İlkeler” başlıklı 5. maddesi (e) bendinde “Sağlıklı bir geri kazanım sisteminin oluşturulması için ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması esastır. Ambalaj atıklarının bu Yönetmelikte tanımlanan toplama sistemi dışında bir yöntemle toplanması ve ayrılması yasaktır.” hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması esas olduğundan belediyelerin sınırları içerisinde ambalaj atıkları yönetim sisteminin oluşturması zorunludur. Ambalaj atıklarının nasıl, ne zaman ve ne şekilde toplanacağını gösteren ambalaj atıkları yönetim planları Belediyeler tarafından hazırlanarak Bakanlığımıza sunulmaktadır. 2011 yılı itibari ile toplam 37.821.327 nüfusa hitabeden 304 belediyeye ait ambalaj atıkları yönetim planı Bakanlığımızca incelenerek uygun bulunmuştur.

3-Bakanlığımızca siyah poşet kullanılmasını engellemek amacıyla yasal bir düzenleme yada idari bir uygulama bulunmamakla birlikte 24.08.2011 tarih ve 28035 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği’nin “Ambalajın Üretimine İlişkin Hükümler” başlıklı 14. maddesinin 1. fıkrasında “Ambalajlar, tekrar kullanılacak, geri dönüştürülecek, geri kazanılacak ve bu işlemleri kapsayan yönetim ve bertaraf aşamalarında çevreye en az zarar verecek şekilde tasarlanmak ve üretilmek zorundadır.” Hükümü yer almaktadır.

